

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRT LETA
2 K.

V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 8 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Za poljedelstvo.

Kakor smo že na kratko omenili v zadnji številki, je v torkovi seji državnega zbora razvil novi poljedelski minister dr. Ebenhoch svoj program. Ker bodo naše bralce gotovo zanimala ministrova izvajanja, saj tičejo večinoma njihove življenske koristi, jih priobčujemo nekoliko obširneje.

Poljedelski minister je posegel v razpravo o najnem predlogu zaradi podražitve živin ter se je v prvi vrsti izrekel proti uvozu ohlajenega in zmrazjenega mesa iz prekomorskih držav, ker se nima nikakega vpogleda v zdravstveno-varstvene razmere teh držav. In ta uvoz bi mogel škodovati tudi domači živinoreji, ker se tudi z mesom dajo zatrositi nekatere živinske bolezni. Sicer bi pa tako meso z uračunano carino prišlo še dražje kakor pa je ono doma zaklane živine. Resnica je, da so mesne cene visoke, toda zato se ne sme kriviti agrarcev. Iz uradnih poizvedb je dokazano, da je n. pr. cena goveje živine letos napram lani v istem času padla za 10 vin. pri kilogramu, cene mesa so se pa le zvišale. Cena prašičev je nekoliko poskočila, ali vzlic temu so mesarji cene mesa zvišali le primerno zvišanju cene živali, kar kaže, da mesarji samovoljno stvarjajo cene za drugo meso. V Monakovem je cena živine višja, kakor pri nas, a vzlic temu meso cenejše. Cene mesa so res visoke, a temu ni krivo poljedelstvo, in ministrstvo bo storilo vse, da se te cene znižajo. V to bo veliko pripomogel povzdig živinoreje in planinarstva.

Glede na predlog, da naj se zniža carina na žito, sočivje in krmo, ali da se eventualno prepove izvoz krme, je minister mnenja, da to ni potrebno, kajti letina je bila srednje dobra in torej ni treba takih sredstev. Sicer pa so drugod, v Ameriki in Rusiji, cene žita tudi tako visoke, da bi bila tudi po znižanju carine le neznatna razlika med cenami domačega in uvoženega žita. Glede na prepoved izvoza krme je pripomniti, da krme primanjkuje le na Tirolskem, Primorskem, v Bukovini in v nekaterih krajih Moravskega in Šleskega. Za te kraje so se že, posebno za Goriško, določili znižani železniški tarifi in podpore. Sicer pa je takointako večina krmskih pridelkov, ki primanjkujejo, carine prostih.

Kar se tiče zložitve kmetjskih zemljišč, pripadajo vse take agrarne operacije kompetenci deželnih zborov, in takih operacij se je dosedaj izvršilo 1548. Postave v tem oziru obstoje že med drugimi na Kranjskem

in Koroškem, na Štajerskem je pa deželni zbor predložena tozadevna vladna zakonska predloga. Ravno tako spadajo v kompetenco deželnih zborov regulacija uporabe in uprave skupnih zemljišč, servitutov in pravic sougozdenčev. V svrhu varstva planin se je v zadnjih dveh letih storilo mnogo. Več tozadevnih zakonskih predlog pa se še pripravlja. Poljedelsko ministrstvo je v tem oziru samo storilo začetek. Ugotovljen je tak zakonski načrt med drugim tudi na Kranjskem, s katerim je zagotovljeno, da se obstoječe planine ne odtegnejo planšarskemu obratu, da se sestavi zapisnik planin, da se ugotovi prisilni obrat, da se uradno pregledajo gospodarski načrti za planinsko gospodarstvo, sploh nadzorstvo nad vsem planinskim gospodarstvom.

Lovska postava spada tudi v kompetenco deželnih zborov. Reči se pa mora, da je lovski zakonodaja v vedni izpremembi. Stališče ministrovo je, da priznava narodno-gospodarski pomen lova, da pa nasprotno koristi poljedelstva daleč prekoračajo koristi lova, da se morajo koristi lova zapostavljati poljedelskim interesom.

Poljedelsko ministrstvo je z odlokom z dne 12. decembra 1906 uvedlo akcije v pospeševanje živinoreje v kvantitativnem in kvalitativnem oziru. V svrhu povzdige planinarstva je odredilo, da se prepuste državna in zemljišča verskega zaklada v pašnike in enake svrhe živinorejcem v kolikor največjem obsegu mogoče. Pri tem je odredilo ministrstvo izvršitev raznih izboljšanj zemljišč. Takih državnih zakladnih zemljišč je na razpolago na Štajerskem 8389, na Koroškem 1800, na Kranjskem 3000, na Primorskem 500 in v Dalmaciji nekaj nad 2000 hektarov. Zemljišča, ki niso obtežena s servituti, bi izboljšala vlada, servitutna zemljišča pa lastniki servitutov.

Otvoritvi meja za uvoz živine, posebno iz Rusije, kjer so vedno živinske kuge, ne bo ministrstvo nikdar pritrdilo. — Vsled te izjave je nastal velik nemir med socialnimi demokrati, na kar je minister izjavil: „Na tem mestu nimam drugega naloga, kakor da v prvi vrsti najodločnejše zastopam koristi poljedelstva!“

Ravno tako je z Rumunsko. Glede Srbije ne more dati minister natančnejših podatkov, ker se vrše ravno trgovinska pogajanja s to državo, pač pa zagotavlja, da bo nasprotoval tudi obmejnim klavnicam, v katere bi se uvažalo preko Srbije rusko in rumunsko živino.

Sredstva za pospeševanje poljedelskega združništva so premajhna, zato hoče zastaviti minister vse svoje moči, da doseže znatno zvišanje teh sredstev.

Minister povdarja kot Nemeč, da je za njega mero-dajno nemško kmetstvo, nemška agrarna politika, da se pa ne bo ministrstvo potegovalo samo za koristi nemškega kmeta, temveč v enaki meri, z isto vestnostjo tudi za kmetijstvo cele države.

Kmetijstvo je v slabem položaju in zato nujno potrebuje državnega carinskega varstva. Treba je tudi, da se kmetu stalno zagotovi zasebna last zemljišča, kajti nasprotno bi bilo poguba za državo in človeško družbo. Če kmet na svojem podedovanem zemljišču ni več gotov, če se ga izroči napačnemu gospodarskemu redu, kakor se to hoče s tako imenovanim kolektivnim gospodarstvom, pa katerem ni več posameznik gospodar zemljišča, temveč skupnost, potem bo izgubil veselje do dela, ko bo videl, da mora s svojim delom podpirati lenuhe, ki bodo hoteli uživati sadove drugih pridnih delavcev, kmetijstvo se bo opuščalo in končno zašlo v popolno pogubo.

Minister odločno zavrača napad na kmetijstvo, da je toliko brezvestno, da svojim lastnim otrokom otežuje napredek v življenju, ker zahteva olajšavo šolskega obiska, da so vsled tega kmetjski otroci neomikani itd. Res se zahteva posebno v alpskih deželah olajšanje šolskega obiska in poldnevni pouk, a vzrok temu je, da kmet rabi svoje otroke v gotovi starosti že za nekatera kmetjska dela in da so šole večkrat tako oddaljene, da ne morejo ostati otroci cel dan v šoli. Poleg tega pa je kmet v sedanjem pomanjkanju kapitala in delavskih moči pri obdelovanju svojega posestva v resnici navezan le nase in na svoje otroke.

Poljedelstvo daje z ene strani ljudstvu hrane, z druge strani pa industriji surovine. Poljedelstvo in industrija ste torej tako vezani druga na drugo, da se ju ne more in ne sme ločiti. Čim bolj je razvita industrija, tembolj je potrebno tudi poljedelstvo, katerega namen je hraniti industrijo v časih krize ali vojne. Poljedelstvo je podlaga vsakega državnega ustroja, podlaga za zdravo industrijo, in nihče ne more dokazati, da bi bila industrija trajno mogoča brez poljedelstva. „Smatral bom za dolžnost poljedelskega ministrstva in svojo častno dolžnost, z vso močjo, ki mi je na razpolago, zavzemati se za poljedelstvo!“

LISTEK.

Črtice iz življenja v Parizu.

(Konec.)

6.

Radoveden sem že bil na tukajšnja predavanja in zato sem že težko pričakoval dneva, ko se prično kurzi. Kakor je znano, se prično predavanja na tukajšnjih visokih šolah jako pozno, največ šele v sredini meseca novembra.

Zaželjeni dan je prišel. Vstopim torej v amfiteater ene izmed tukajšnjih visokih šol, ter si poiščem primeren prostor. Najbolj pripravno se mi je zdelo, da ostanem kje v sredini dvorane, zato se vsedem v četrto vrsto, na stol približno v sredi. Ker je manjkalo še precej časa do napovedane ure, je bila dvorana še močno prazna. V prvi vrsti je sedelo nekaj dam in par gospodov, druga vrsta je bila skoro prazna, v tretji vrsti je sedela ravno pred mano precej postarna dama, ena mlajša gospica in kakih pet možkih.

V moji vrsti pa nas je sedelo komaj pet, za nami pa so bili prostori še bolj prazni. Šolski sluga je še popravljal in urejeval nekatere sedeže, prižgal še zadnje pli-

nove svetilke ter prinesel na mizo steklenico vode, z dvema kozarcema in posodo s sladkorjem.

Ura je prihajala vedno bliže in tudi dvorana se je vedno bolj polnila. Na levo stran mene se je priselala elegantno oblečena dama, kakih trideset let, visoke postave, temnoplavih las, velikih živih, modrih oči, grškega nosa in malih, ljubkih ust. Odložila je najprej vrhno suknjo položila jo pred se na klop, si poravnala krilo na stolu, lahno popravila s prsti visoko frizuro, poravnala veliki klobuk s širokimi vijoličastimi peresi ter slekla bele rokavice, katere je položila na klop.

Malo začudeno sem pogledaval to svojo součenko, zdelo se mi je, da ne sedim v predavateljski dvorani, ampak kje v koncertni, gledališki ali pa kavarniški dvorani, tako je bilo vse krog mene elegantno in svečano.

Tudi na desno stran ste priseli dve gospodični, da sem kakor v nekaki zadregi tičal v sredi in komaj pričakoval predavatelja.

Prvo predavanje je bila kritika o najnovejših komadih, katere igra pariško gledališče. Poslušalstvo, ki je sestojalo iz pretežne večine dam, je pazno sledilo predavatelju in brati je bilo na vseh obrazih veliko zanimanje. Koncem predavanja so nekatere dame in gospodje celo zaploskali dramatičnemu kritiku.

Po prvem predavanju je odšlo precej dam in tudi nekaj gospodov, menda jih že ni tako vleklo drugo predavanje o historiji sociologije.

Dama na moji levi strani je še ostala, gospici na levi pa ste odšli in presel se je na njihovo mesto star mož, z dolgo sivo brado in kuštravih las, odložil je svojo suknjo, jo položil zadaj na stol, klobuk pa je dejal na kolena, nataknil si naočnike, izvlekel iz žepa ne prav čeden zvezek, poiskal v žepu svinčnik, ga položil na klop poleg zvezka ter pregledaval šolski program.

Zadaj po dvorani sem opazil poslušalcev vse polno, bili so stari, mladi, ženske, možki, torej v najraznoličnejši barvi, celo zamorca in japonca sem med njimi zapazil.

Predavanje je bilo dokaj interesantno in poslušalci so pazno sledili predavatelju razen par dam, ki so kmalu odšle.

Predavanje je končano. Po dvorani nastane šum, stoli ropotajo, vse hiti oblačit suknje, popravlja si v zrcalu frizure, klobuke, gospodje, najbrže znanci pomorejo damam pri oblačenju jopičev, suknj itd. Pri vratih pa stoji, kar me je še najbolj začudilo, profesor ter stiska vsakemu poslušalcu prijazno roko ali pa spregovori z njim nekaj besed.

Ko stopim na prosto, se oglasi v meni glad in stopim na večerjo v bližnji restavrant, premišljuje prvo pre-

Os evropske politike.

„2800 km železnične proge, za 500 milijonov delnic, velika množina tirov, lokomotiv, mostov, raznih stavb, Bagdad od Carigrada oddaljen 5 ur mesto 55 dni hoda, turške čete transportirane v najkrajšem času v najoddaljenejšje obmejne kraje, stara Babilonija oživljena, Sueška trgovina prikrajšana, to je projektovano delo Nemčije.“ (Fr. Delaisi. La Revue, 1. novembra 1907.)

Na vse mogoče načine skuša priti Nemčija na Vzhod. In šlo bi vse po sreči, šlo bi vse gladko, ako bi temu njenemu „drangu“, ki je pa predvsem naperjen proti Jugoslovanom, ako bi prodiranju nemštva na Orient ne nasprotovale vse velesile, ne morda zato, ker so jim pri sreči narodi, ki prebivajo po prizadetih pokrajinah, ampak popolnoma iz lastne koristi. In ako bi velesile ne videle tu svojega dobička, ako bi ne vedele tu svojega naraščajočega vpliva, bi bil ves trud Srbije, Bolgarije, Grške, eventualno Turčije in Perzije zaman in proti nemškemu načrtom brezuspešen.

Vse evropske države, posebno pa produktivnejše in gospodarsko visoko razvite, iščejo emporija, torišča, kamor bi vsadile svojo ekonomsko silo in tako črpale novih zakladov, novih virov bogastva in moči. Tako vidimo, da je hotela Rusija oziroma njen kapital najti in se polastiti novega trga na Dalnjem Vzhodu, kjer pa je prišla v konflikt z interesi razcvitajoče se japonske trgovine in narodne ekspanzivnosti; angleški kapital se je hotel utrditi v zlatodolih Transvala in je končno z večjimi žrtvami premagal ekonomsko in kulturno slabejšega tekmeča na gospodarskem polju. Pri vseh narodih tedaj opažamo vedno rivaliteto, vedni boj, ki se bije deloma na tihem in skrivaj, deloma pa odprto in javno. Primera nam je lahko avstrijsko-srbski konflikt.

Naravno da tudi Nemčija ni izostala v tem boju za gospodarsko premoč in dobiček. Od Bismarka naprej je ta ekonomska ekspanzivnost in njena politika tudi vedno močnejša in dobiva vedno več realnih tal.

Nemčija se je pod Viljemom II. utrdila gospodarsko na vseh mogočih trgih, njen vpliv je postal velik v srednji Ameriki, v Afriki in na Dalnjem vzhodu, največ trdnih podlag pa je dobival na bližnjem Vzhodu, kjer je tako narastel, da je postala „nova projektovana bagdadska železnica prava os evropske politike“.

Velikanski mladi povzdig je mladi Nemčiji pomogel v prvi vrsti do velikega političnega ugleda in ji pripomogel k realnejši politiki na ekonomskem polju. Njeno oko se je obrnilo predvsem na rodoviten Orient, katerega bi se dalo gospodarsko izžemati in izsesavati. Zato si je hotela ohraniti posebno naklonjenost sultanovo in se mu pokazala vedno prijateljico, da, v letih 1878. celo njegovo rešiteljico, ko je Bismark zabranil, da bi se popolnoma razkosalo sultanovo evropsko ozemlje. „Bolehnemu“ sultanu je rešila še življenje za nekaj dob, mu pustila še vladu v Evropi, zraven pa je nemški element po svoji zavezniciji Avstriji vendar le ogromno pridobil, kajti cela Bosna in Hercegovina je postala odprta nemškemu kapitalu.

Tako Turčija še vedno životari in zahvaliti se ima zato največ, skoro edino nemški politiki. Njeno životarjenje pa olajšujejo boji raznovrstnih njenih narodov, ki se bijejo na življenje in smrt v veliko srečo turške vlade, ker ako bi bili edini in se med sabo razumeli, bi ji postajalo in prihajalo gorko pri srcu, in v veliko veselje Nemčije, ki lahko diplomatično posreduje za razne reforme in — uvažava svoj kapital.

„Vstajenje“ Turčije se torej Viljemu izpolnjuje in direktna pot iz Hamburga v Vzhod se odpira.

Dalje v prilogi.

8.

Quartir latin je znan po svoji dijaški naselbini in se torej čisto upravičeno imenuje študentska četrt. Ta okraj mesta je pa tudi nekaj posebnega, najpomembnejšega v življenju pariškega dijaštva: tu so preživeli najlepša leta od Lafontaine do današnjih literatov, politikov in uradnikov, tu je živelo ono patrijarhalno življenje, svobodno, brezskrbno na tisoče in tisoče mladih ljudi . . .

Študenti, študentke, vseh vrst in narodov, žive tu kakor ena velika rodbina, družina . . .

Moja sobica je na dvorišče. Pusto in temno je to dvorišče, majhno in prav nič zanimivo. Po dnevi razbijajo spodaj in klepljejo delaveci, sobarice snazijo obleke ali pripravljajo in suše malo perilo, po noči pa čujem vpitje, ropot, smeh sem in tja nekako petje, ki pa je prav malo prizanesljivo ušesom, in zato me tudi nič ne vleče ostati doma.

Okna, ki so na dvorišče obrnjena so navadno zamrežena in zagrnjena, tako da se ne vidi žive duše in človek bi mislil, da je v pušči.

Le eno okno sem videl večkrat odprto, kjer sem opazil mlado dekle, ki je sedelo navadno pri mali mizici poleg okna. V rokah je imela knjigo, katero je čitala, in semintja sem opazil, da je zapisovala v zvezek poleg sebe ali pa brskala po drugi precej debeli knjigi. Oblečena je

Posebno skrb hoče minister posvečati melioracijskim zadevam, osuševanju in vodnim napeljavam, za kar je treba izdatnih državnih podpor. V svrhu povzdige živnorejse se bodo ustanovljale plemenske živnorejse zadruge, skrbelo se bo za varstvo planin, pospeševalo pridelovanje krme, gledalo na izboljšanje semenja. Poljedelsko zavarovalništvo, kakor zavarovanje proti toči in ognju, zavarovanje za starost in onemoglost se bo pospeševalo z vsemi sredstvi. Ker dežele ne morejo prevzeti tega bremena, bo morala prevzeti država zavarovanje proti toči, s čimer se bo izdatno odpomoglo velikim škodam, ki jih vsako leto povzroči toča.

Poljedelskim razstavam se bo posvečalo več pozornosti kakor doslej.

Poljedelsko šolstvo je v Avstriji splošno precej zaostalo in poskrbeti se bo moralo, da se uredi tako, da se ne bodo učenci poučevali samo teoretično, temveč tudi praktično izvežbali. Ministrstvo se bo zavzemalo za popolnitev in boljšo uredbo kmetijskih nadaljevalnih, nižjih strokovnih in srednjih šol.

Melioracijska postava je v ministrstvu že izgotovljena in se v kratkem predloži zbornici.

Ako se bo na ta način pospeševala produkcija, bodo imeli tudi konsumenti svoj dobiček, kajti gotovo je, da bode večji produkciji posledica znižanje cen.

Minister obljublja, da se bodo vloge na poljedelsko ministrstvo reševale kolikor mogoče hitro in vestno, posebno pa poudarja kot važno, da tisti uradi, ki neposredno pridejo v dotiko z ljudstvom, občujejo z njim dobrohotno in prijazno. Ni mogoče, da bi se vse dovolilo, ali če se prošnje, ki se jo odbije, ogrne v prijazne besede, če se ne kaže gospoda, temveč v gotovi meri služabnika, bo vedno vladalo prijazno razmerje med kmetom in uradnikom. „Jaz sem mnenja, da ni ljudstvo zaradi uradnikov, — temveč uradniki zaradi ljudstva!“

Minister je zaključil: „Pred nekaterimi dnevi je mož, ki si je stekel mnogo zaslug za poljedelstvo v Avstriji, govoril o zeleni zastavi poljedelstva. Da, zelena zastava kmetijstva brez razlike narodnosti in vere veje na krovu poljedelskega ministrstva; da se ta zastava ne bo snela, to bodi moja najsvetejša dolžnost in skrb!“

Mnogo lepega in dobrega obljublja te besede, in verjamemo, da se bo mnogo tega tudi izvršilo, samo tega ne vemo, koliko teh dobrot naj dobimo Slovenci. Dolžnost slovenskih poslancev je pač, da posvetijo vso svojo skrb gospodarskim potrebam našega naroda in da ob vsaki priliki zahtevajo, kar je treba v prosep našega narodnega gospodarstva. Kdor molči, nič ne dobi; zato je treba zahtevati, in ako ima minister resnično voljo, vestno in nepristransko vršiti svojo dolžnost, naše zahteve ne bodo ostale brezuspešne.

„Korošec“.

Pred seboj imamo prvo številko novega „gospodarskega in političnega lista za koroške Slovence“. Nadeli so mu ime „Korošec“. List izdaja konzorcij lista „Korošec“ v Celovcu, tiska pa se v Kranju in stane 4 K na leto.

„Korošec“ pravi: „V prvi vrsti je potreba Korošcem domačega časnika, ki se peča predvsem s koroškimi razmerami in ki mora brezobzirno kot neodvisen list odkrito in pogumno zastopati zahteve našega slov. naroda na Koroškem v narodnem in gospodarskem ozirju.“ Takega lista se je posebno v zadnjem času pogrešalo na Koroškem.

davanje, ki sem ga slišal in videl v Parizu. Popolnoma nov vtis je napravilo name to pariško visokošolstvo. Dijaki tako raznolični, ta komoditeta in živahnost, vpludnost in običaji, nazori in uredbe — čisto nekaj novega.

7.

Žopet se enkrat Parižani iz srca smejo.

Večja ulica, ki pelje iz enega glavnih boulevarjev, je polna ljudi, otroci, ženske, poulična druhal, celo dame in gospodje tišče v to gnječo ter gledajo nenavadni prizor. Iz sredine pa se sliši kletev, psovke, čujejo se udarci, na to krohota, kletev in smeh, na drugi strani pa stok in zopet kletev in psovka . . .

Kakor v vsakem večjem mestu, tako je posebno Pariz polen postopačev in brezdnele sodrge. Ti ljudje, katere je pahnila deloma beda in lenoba v to žalostno socialno stanje, so navadno največja nadlega celemu mestu in okolici.

Ta sodrgra uprizarja po mestu najgrše prizore, deloma iz hudoželjnosti, deloma iz maščevanja. Takemu človeku ni sveto nič. Tvojega od svojega on sploh ne zna razločevati, ako imaš ti denar, tedaj se mu zdi naravno, da moraš deliti z njim več ko po bratovsko prihranjene ali pa zaslužene novce. Tudi nima nikakega pomisleka žrtvovati človeško življenje, ako je njemu na poti, ako ga ovira v njegovih naklepih in načrtih.

„Mir“ je „premalo odločno naroden, premalo gospodarski, preveč oseben, pač pa v polni meri vnet za vero! Tako se je glasilo iz ust kmetov, gospodov posvetnih in duhovnih.“

„Koroški narod je napredoval, „Mir“ pa je zaostal. Zahteva se splošno odločen, gospodarski, ne oseben in pa domače pisan list, ki bi se odločno in pogumno boril za naše svetinje, ne da bi polnil svoje predale z osebnimi napadi, na slovenske rodoljube in narodujake ne.“

„Tak domač list, ki se bo odločno in brezobzirno na levo in desno potegoval za koristi našega naroda na Koroškem, bo in hoče biti paš „Korošec“.“

„To hočemo in nič drugega, in kdor nam hoče podtikati kaj drugega, ta ni pošten, temu ni mar napredek slovenskega ljudstva, ki hrepeni po dobrem listu, ki bo po njegovi volji.“

Volja naroda in njegova korist pa nam gre nad vse, zato pa bomo tudi v tem oziru brezobzirni proti vsakemu, ki hoče zoper voljo naroda delati ali pa izdajati kot resnično voljo narodovo to, kar je morda le njegova volja!

Odgovor na vprašanje „Kaj hočemo?“, je torej tudi kratek in odločen: delati za korist in blagor slovenskega naroda na Koroškem, da ne zaostanemo za drugimi, ki napredujejo!

„Mi vstajamo v življenje svetlo, novo!“

Toliko „Korošec“ o svojem programu. V vabilu na naročbo pravi uredništvo:

„Predvsem apeliramo s tem na izvenkoroške brate, ki se morajo zavedati svoje dolžnosti. Izvenkoroških Slovencev narodna dolžnost je, podpreti naš list, saj nikjer ni za Slovence vsak napredek, vsak pokret tolikega pomena kakor na Koroškem. Tu je naša bodočnost, tu leži spas slovenskega naroda. Ako pademo mi, gorje Vam ostalim Slovincem — podrt Vam je zid, razbita vrata Vaše trdnjave — sezidan pa znani most do Adrije. — Ne sme biti slovenskega kraja, kjer ne bi bil zastopan „Korošec“. „Korošec“ hoče spraviti narodno življenje na Koroškem v pravi tir in nikjer na Slovenskem ne sme biti bralnega društva ali čitalnice ali društvene knjižnice, ki bi ne bila naročena na ta najvažnejši slovenski list, ki se je pojavil v zadnji dobi med nami.“

Posebno pa stori ti svojo dolžnost, slovenska inteligenca, ki gojiš narodno idejo kot svoj ideal.

Vabimo pa tudi sotrudnike.

Spoštujemo prepričanje vsakogar, ki je odkrit, pustimo mu mnenje, ako se v bistvu strinja z nami in našim milim narodom. Tudi svojega nasprotnika spoštujemo, če je tudi Nemec, ako se nam le približa s poštenim orožjem in ne zavrtno.

Odkrita in prijateljska vez nas bo vezala z našimi sotrudniki, ki so dobre volje.

Hinavstva ne poznamo. Kdor ima dober namen in dobro misli z našim narodom, sprejmemo ga z ljubeznijo in odprtimi rokami v svoj krog.

Pripomnimo samo še to, da se list tiska v Kranju samo radi tega, ker na Koroškem ni tiskarne, ki bi ta list mogla tiskati razven „Mohorjeve“. Ta pa tiska „Mir“!

Sotrudništvo so nam obljubili odlični koroški in slovenski rodoljubi sploh. Pozdravljamo jih kot svoje prijatelje in prijatelje svojega naroda. Tem se naj pridružijo še drugi.

Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi!“

Toliko torej obeta „Korošec“. Kako bo izpolnjeval te obljube, se bo kmalu pokazalo. Potem šele bomo izrekli sodbo o njegovi vrednosti in o potrebi njegovega obstoja.

Kratkomalo so ti pohajači, ki dostikrat niso sami krivi, da so zabredli tako daleč in padli tako nizko v socialni družbi, pravi tatovi, roparji in kakor jih že hočete imenovati, in torej veliko zlo večjih svetovnih mest.

Toda kakor drugi so tudi to ljudje in imajo vsaj kolikor toliko čuta, kolikor toliko njihove roparske časti, rokavnjaške ljubezni in podobnih čustev. Zato se često prigodi, da pridejo tudi te umazane duše med sabo v konflikt, v razpor, ki seveda vede do maščevanja, do zadostitve. Bodisi da je sodrug tovarišu odnesel lep plen, mu oteškočil gotov lov, ali pa, kar še najbolj občuti, izneveril njegovo ljubico, tedaj mu drugega izhoda ne preostane, kakor maščevanje.

Užaljena njegova duša zahteva žrtve, zahteva zadostitve, zahteva življenje zapeljivega sodruga. Življenje njegovo brez metrese, brez ljube mu je prazno, pusto in brez cene.

Hrup in vpitje na ulici postaja vedno večje in privabi večje število policajev, ki razženo in razpode vojskujočo se druhal. Kot plen ji je ostalo le eno krvaveče bitje, ki je ležalo brez zavestno na tleh . . .

Kljub temu žalostnemu in groznemu prizoru, se je občinstvo vendar smejalo: „Aha, pa so se apaši zopet udarili enkrat med sabo“.

„Deutsche Bank“ posluje izvrstno na Orientu in prišel bo čas, ko bo imela po vseh maloazijskih mestih svoje filijale. Tudi železnica, ki se je stavila potom nemške diplomacije kljub ugovarjanju Rusije iz Avstrije preko Srbije in Bolgarije v Carigrad, vedno bolj izgublja karakter avstrijsko-francoske lasti, kajti orientalske delnice prehajajo vedno bolj v last nemško-avstrijskega, to se pravi nemškega kapitala.

„Tako posaditi nogo v Malo Azijo, se pravi stopiti na slovansko moč“, kajti s tem so slovanski balkanski narodi ekonomsko podjarmljeni in uničeni, ker njihova ekonomska ekspanzivnost, ki bi imela obilen trg prvič doma, v Mali Aziji in Egiptu, bi zadela ob močno germansko silo, kateri bi morala podleči. Bagdadska železnica bi zadala jugoslovanskemu gospodarstvu za večne čase smrtni udarec.

Kako je torej s tem nemškim načrtom, kaj in koliko se je izvršilo za bodoče velikansko nemško gospodarsko delo?

Misel zgraditi železnico iz Carigrada preko maloazijskega gričevja se je porodila po zadnjih revolucionarnih izgredivih na Balkanu. Kjer je prvič Nemčija pod spretnim Bismarkom globokoje posegla v usodo jugoslovanskih narodov. Ideja je vedno bolj napredovala in se l. 1903. skoro uresničila.

Bila je tedaj nemška diplomacija v najugodnejšem položaju. Angleška je bila zapletena v bursko vojsko, Rusija je imela opraviti na Daljnem Vzhodu, Avstrija je itak vedno nemškega mišljenja, pridobiti je bilo treba le Francosko. Tudi ta ovira ni bila težka, kajti Nemci so sami ponudili, ne imajoč doma dosti kapitala, v pokritje približno 600 milijonov frankov, Francozom 40% delnic nove železnice. Francoski denarni zavodi so že obljubili prispevati in sprejeti za 200 milijonov delnic in bilo je vse v najlepšem redu, nemške sanje so se začele uresničevati.

Tu so se postavili Nemcem nasproti Angleži, ki so že dalj časa zasledovali nemško politiko pri Portu. Kralj Eduard VII. je prišel nenadoma v Pariz in angleški diplomaciji se je posrečilo izposlovati, da so francoski denarni zavodi odstopili in odpovedali soudeležbo pri bagdadski železnici. Tako so se te sanje za enkrat izjalovile.

Odslej se je tudi politični položaj mnogo izpremenil, Angleška je zmigala v Afriki, Rusija je bila poražena, vendar tekmeča sta postala po vojski prijatelja, Amerika je začela tujce odbijati, velesile so postale zopet proste, nevezane in nemška politika je bila vedno bolj pod kontrolo ter se morala umakniti končno s prizorišča v Ameriki pred Zedinjenimi državami, v Afriki pred angleškim vplivom in na Daljnem Vzhodu je zgubila vpliv vsled rusko-japonske pogodbe, ostal ji je le še Balkan in Mala Azija, kjer ima največ gospodarskega in političnega vpliva.

Oriento vprašanje postaja vedno bolj pereče, Macedonija kliče po avtonomiji, narodi hočejo svobode, hočejo kulture. Velesile gledajo iz samega ljubosumja od daleč to zmešnjavo, umore, rope, intrige, ter se ne upajo vsled mogočnih sosedov ganiti niti mazince v prospah tlačnih narodov.

In Nemčija? Nemška ekspanzivnost, nemška trgovina, obrt, nemško gospodarstvo, kapital in kolonizacija hoče in sili na jugovzhod! Nemci potrebujejo, morajo dobiti železnico, ker ona pomenja za nje gospodarsko bodočnost.

Ostale države so sicer ljubosumne na nemški „Drang“ Francija, ki sedaj zapletena v severni Afriki, bi težko pristopila z denarjem brez gotovih političnih koncesij, slovanski Balkan edino je tu ravnodušen!

Toda drugod je Nemčiji pot zaprta, drugod podlega njeno gospodarstvo in njeni interesi močnejšim in gospo-

bila v crno, priprosto, vendar okusno obliko, na nosu je imela svetel ščipalnik, na glavi pa majhno temnozeleno čepico.

Tudi na ulici sem jo srečal česče, hodila je navadno sama s knjigami pod pazduho in temno pelerino na sebi. Končno sem že vedel čisto njena pota in tudi uganil sem, da je to Kusinja, katerih je v Parizu cela kolonija.

Nemalo sem se začudil, ko naenkrat te neme sosede ni od nikoder, okno vedno zaslonjeno in zagrujeno, na ulici v navadnem času ne, in vendar sem videl, da mora biti še tam; saj kadar sem prisel zvečer pozno domov, ali pa sem dolgo čul in se ozri proti dvorišču, je bilo v njem sobi svetlo in videl sem celo senci premikati se po sobi...

Toda kakor sem se prej navadil videti vedno kodrasto glavico pri oknu, srečavati mlado sosedo na ulici, tako sem se zopet privadil gledati pregrajeno in zaslonjeno okno.

Minil je teden. Kar ugledam naenkrat zopet znani obraz. Toda sedaj ni bila sama. Poleg nje sem opazil suhega, slokega človeka z dolgimi lasmi, širokim črnim klobukom, oguljeno sukno...

Pozneje sem srečaval zopet redno ta študentovski par. Okno pa je bilo zamreženo vedno in zaprto, kakor da bi v sobi ne bilo žive duše...

darsko bolj razvitim narodom, edino na jugu in na vzhodu ima šibkeje in skoro brezpomembne nasprotnike, torej — Nemci morajo na Orient, nemški kapital mora na Balkan in Malo Azijo do rodovitne Perzije!

Nemci vidijo tu zagotovilo za svoje gospodarstvo za svoj eksport in kapital, mi pa ki smo lastniki teh pokrajin, ki smo prvi in pred vsem poklicani, da se postavimo po robu nemškemu „Drangu“, da začnemo sami množiti svoj kapital, ki nam more dati zagotovilo za srečnejšo narodno bodočnost mi pa spimo in prepuščamo dobrohotno tujcu, ki nas bo izsesaval in nam polagoma pripravil in skopal grob.

V tako eminentno važnem, v sedanjem času celo najbolj perečem vprašanju, kakor je ravno „Drang“ in oriento vprašanje, ostajamo Jugoslavlani ravnodušni, mesto da bi se grupirali in združevali v mogočno politično gospodarsko enoto, ki bi branila in ohranila lastne interese, astno zemljo nedotaknjeno in neoškodovano!

Politični pregled.

Nagodbeni odsek.

V nagodbenem odseku se je posebno pri členu 9., ki tiče železniške zadeve, transitne tarife in dalmatinske železnice, razvila zelo živahna razprava, v katero je posegel tudi železniški minister. Ogrska je imela dosedaj poseben poboljšek za svoj izvoz preko avstrijskih državnih železnic, katere so imele za ogrsko transitno blago izredno nizke tarife, nižje kot pa za domače blago. Minister je izjavil, da se s temi poboljški sedaj končno preneha, oziroma, da bodo veljali v onih slučajih, v katerih bodo v veljavi nižji tarifi za ogrsko blago, enaki tarifi tudi za domače.

Zelo važna je ministrova izjava glede na novo dalmatinsko železnisko zvezo.

Rešitev tega vprašanja je uspeh avstrijske vlade. Pogajanja med obema vladama za železnico Košice-Bogumil in dalmatinsko proggo so se vršila na ta način, da so obojestranski vladni zastopniki podpisali pogodbo s pristavkom, da jo se odobri obojestransko ministristvo. To pogodbo bodo ministri podpisali šele po sprejetju avstrijsko-ogrške nagodbe. Z ozirom na kratek termin bo minister predložil v prihodnjih dneh postavo o dalmatinski železnici, ali ta zakonski načrt bi seveda izgubil svoj pomen, ako se ne bi nagodba sprejela.

Iz teh ministrskih besed je razvidno, da je podaljšanje dolenske železnice res odvisno od sprejetja nagodbe, in da bi z nagodbo padla dalmatinska železnica, ako se ne bi za ta slučaj morda doseglo poseben sporazum, kajti s padcem nagodbe bi padla tudi vlada. Četudi bi se železnica vžle temu gradila edino le iz strateških ozirov, vendar bi se stvar gotovo zavlekla za daljši čas, kar bi značilo precejšno izgubo v našem narodno-gospodarskem življenju.

Vojaška konferenca.

V ponedeljek se je vršila pod predsedstvom prestolonaslednika nadvojvoda Franca Ferdinanda konferenca, pri kateri so bili navzoči vojni minister in drugi višji generali. Dosedaj je takim konferencam predsedoval vedno le cesar sam, sedaj pa je z ozirom nato, da se je treba cesarju varovati vsled prebolele bolezni in ker prestolonaslednik že tako in tako skoraj popolnoma sam vodi vojaške zadeve, tudi predsedstvo v tej konferenci prevzel prestolonaslednik. V tej konferenci so se obravnavale osebne zadeve višje generalitete v svrhu popolnitve nekaterih poveljniških mest, nadalje izprememba bojnega načrta vsled premestitve polkov prihodnje pomladi, reorganizacija topništva in ureditev gorske organizacije pri 14. zboru v Ino-mostu.

Ogrski državni zbor.

Predsedniška kriza v ogrskem državnem zboru se je nekoliko ublažila, kajti predsednik Justh je obljubil, da ostane na svojem mestu, ker se ga je zagotovilo, da se ne bodo ponavljali s strani neodvisnjakov taki burni prizori proti njegovemu nepristranskemu postopanju. Nevarnost je bila tem večja, ker je tudi hrvaški ban Rakodczay. Josipović se je izrekel o tej stvari takole: „Menda se ne more zahtevati od mene in Rakodczaya, da bi bila boljša Madžara kakor Justh sam. Ako midva odstopiva, so Madžari izgubili zadnja unionista, ki zastopava edinstvo ogrske države. Potem ne preostane Madžarom drugega, kakor da z vojaštvom okupirajo Hrvatsko.“

Justh vztraja na svojem stališču, da bo vedno čuval svobodo govora in da ne bo trpel v tem nikakih ugovorov ter razgrajče predal, ako se ne bodo pokorili, imunitetnemu odseku. Podpredsednika Rakovsky in Navay se v tem ne strinjata s predsednikom, in za njima stoji večina zbornice. Stvar se je torej ublažila nekoliko, ali rešila se še ni. Justh je pri celi stvari ravnal jako oprezno, kajti zapletel je v zadevo tudi vlado, vsled česar bi bila z

njegovim odstopom prizadeta tudi vlada in najbrž provzročena tudi vladna kriza.

V sledečemu kratek primer, kako se v ogrskem državnem zboru postopa s hrvaškimi govorniki. Zborovanje vodi podpredsednik Rakovsky. Razpravlja se o § 8. carinske postave.

Poslanec Mažuranić začne: Ta § 8. carinske postave...

Rakovsky: Opominjam gospoda poslanca, da se drži stvari.

Mažuranić: Ta paragraf...

Rakovsky: Odvzamem Vam besedo.

Posl. Berlić začne: Predlagam, da vlada predloži izpremembo...

Rakovsky: Ker ne govorite o predmetu, Vam odvzamem besedo.

Posl. Supilo (nekdo kriči: špijon!): Sie selber einer!

Rakovsky: Ker ne govoriti o predmetu, Vam odvzamem besedo.

Posl. Grahovac začne: Paragraf osem tega tarifa...

Rakovsky: Prosim nikakega uvoda.

Grahovac: Prosim gospod predsednik.

Rakovsky: Odvzamem Vam besedo.

Tako je odzvel predsednik besedo trinajstim hrvaškim govornikom!

Hrvatska.

Banu Rakodczayu se nič kaj dobro ne godi na njegovem prestolu, kajti izjalovili so se mu vsi poskusi, da bi sestavil vlado, ker so mu tudi najtrdnjeji pristaši nekdanje madžaronske stranke odrekli sodelovanje. Ogrski ministrski predsednik Weckerle je te dni pozval v Budimpešto več hrvaških politikov, med njimi tudi grofa Khuena in nekdanjega njegovega najožjega pristaša dr. Tomašića, da izrazijo svoje mnenje o položaju. Izjave vseh teh politikov so za ogrsko vlado zelo nepovoljne. Jako značilna je izjava dr. Tomašića, ki pravi, da se tudi madžaroni ne bi mogli sprijazniti s sedanjim vladnim sestavom, in če bi tudi prišli v ogrski državni zbor, bi se morali postaviti na isto stališče, kakor sedanji hrvaški poslanci. Hrvatsko-srbska koalicija zasleduje z vso pravico svojo sedanjo politiko, katero odobrava pretežni del hrvaškega naroda, in on, dr. Tomašić, tudi odobrava to politiko in se izjavlja solidarnim s hrvatsko-srbsko koalicijo.

Grof Hedervary je izjavil, da je sporazum med Ogrsko in Hrvatsko mogoč edino le tedaj, ako se spostujejo medsebojne pravne sfere. Ne verjame, da bi se hrvaško vprašanje moglo rešiti v Budimpešti. Na vprašanje nekega časnikarja, kaj bi on storil, ako bi bil sedaj na Hrvatskem, je odgovoril: „Hvala Bogu, da nisem tamkaj. Nočem niti svetovati, niti soditi.“

Kakor torej vse kaže, posebno pa izjava dr. Tomašićeva, je Rakodczay na Hrvatskem skoraj doigral svojo ulogo in je ogrska vlada doživela ž njim popolen fiasko.

Bolgarska.

V bolgarskem sobranju (državnem zboru) je poročal minister vnaunjih zadev Stančev o razmerah Bolgarske napram drugim državam. Poudarjal je, da vladajo posebno med Bolgarsko in Rusijo najbolje prijateljske razmere in ravno tako tudi z Rumunsko. Obzatoval je, da ni med Bolgarsko in Srbsko oni bratskih razmer, ki bi morale vladati med obema bratskima narodoma. Temu je krivo macedonsko vprašanje, katero loči obe državi. Glede Turčije hoče Bolgarska voditi odkritosrčno politiko, zahteva pa tudi enako od Turčije. Krivo je raznim sporom največ slabo stanje Bolgarov v Macedoniji. Za ukrotitev ustaških in roparskih čet v Macedoniji je zahteval minister podpore od mednarodnega orožništva.

Vseslovanski shod.

Iz Petrograda poročajo, da se med poslanci dume ventilira vprašanje vseslovanskega shoda na Ruskem. V to svrhu je daroval ruski profesor A. Borsenko iz Odese, kateri je letos prisostvoval sokolskemu zletu v Pragi svoto 100.000 rubljev. Borsenko je poslal ta znesek ministrskemu predsedniku Stolypinu, ki je v zgornji namen naložil denar na državni banki. Borsenko si je pridržal pravico razpolagati z omenjeno svoto. Avstrijski poslanci dr. Markov, Klofač in Hribar so sklicali vseslovansko enketo, ki naj se bavi s vprašanjem prireditve vseslovanskega shoda. Izmed drugih poslancev so se priglasili še dr. Hajn, Kalina, dr. Kramar, dr. Hlibovicki, dr. Tresić in dr. Bajlak. Kakor se poroča, namerava se prirediti ta shod meseca avgusta prihodnjega leta.

Dnevne vesti.

— Mnenje o našem političnem in časopisnem podjetju. Prejeli smo sledeči dopis, ki ga nespremenjenega priobčujemo: Slavno uredništvo! Ker čitam Vaš cenjeni list prav pozorno in ker se v svoji razpravi „Črtice o slovenski politiki“ (v „Edinosti“) spominjam nekoliko simpatično, nekoliko kritično tudi Vaše stranke in njenega

glasila, zato me veže nekaka mala dolžnost, da vam s tem direktno pišem. Vaše podjetje mi je namreč v obče všeč. Že veliko let namreč ne odobrujem slovenske politike, slovenskih strank in pisave slovenskih listov. Ne morem in ne morem se sprijazniti — rekel bi — niti z enim političnim listom. In zakaj ne? Ker je „rdeča nit“ v vsakem le sovraštvo, ki je naperjeno zoper brata, ki stoji v nasprotnem slovenskem političnem taboru. Ni ga, pa ni ga slovenskega političnega lista, ki bi se mogel povzdigniti na vzvišeno stališče in stati blagohotno nad strankami. Svoje dni si je bil to nalogo naložil „Slovenski list“, a je bil žalibog le v tolikih številkah nepristranski, kolikor let je potem trobil v klerikalni rog. Celovski „Mir“ je bil nekaj časa objektivni, a pred nekaterimi meseci se je že zopet izneveril tem načelom. „Posavska straža“ je bila stvarna in pravična tudi le v prvih številkah, a je kmalu zašla v tabor strupenega mariborskega „Gospodarja“. Celjska „Domovina“ je bila od svoje ustanovitve do letos nekako glasilo konservativnih štajerskih domoljubov, a zdaj se vedno bolj in bolj približuje liberalnemu „Narodnemu listu“. Na Primorskem hvalim še najbolj hrvaško „Našo slovo“, tržaško „Edinost“ in novi goriški „Naš glas“. Od ljubljanskih političnih listov pa mi najbolj ugaja z ozirom na politični program „Naša doba“. Lista ne hvalim pa iz kakšnih osebnih in sebičnih namenov ali koristi. Saj nisem niti sotrudnik niti solastnik ali kaj sličnega pri listu! Čislam ga raditega, ker si njegovo uredništvo prizadeva stati nad strankami slovenskimi in poravnati ali vsaj ublažiti huda nasprotstva, ki vladajo med nesrečno se pripravljajočimi slovenskimi politikami. Da pa danes pišem slavnemu uredništvu te vrstice, katere ono tudi svobodno objavi, povod temu je tudi to, ker bi rad videl, da ostane „Nova Doba“ ne samo dosledna, ampak da svojo objektivnost in nepristransko taktiko v politiki še poveča in da svoj list še bolj razširi. „Nova Doba“ naj se še bolj potruditi da dokaže svojo dobrohotnost nasproti vsem slovenskim strankam. Ona naj ne stoji med strankami, ampak nad njimi. Ona naj v prvi vrsti išče pri njih to, kar najde pri vsaki dobrega, pravega in zdravega; z eno besedo pač: ona naj deluje z vsoljubeznljivo energijo, deluje na sporazumljenju slovenskih političnih strank na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem. Seveda v doseg tega vzvišenega in težkega namena bi bilo treba, da bi izhajal list vsak dan, in to morebiti z drugim naslovom, recimo s firmo „Slovenski dnevnik“. Da bi se to zgodilo, bilo bi res treba veliko, veliko denarnih žrtev od strani lastnikov lista; toda uspehi ne bodo izostali. Slovenski dnevnik, pisan v nepristranskem slovenskem duhu, postal bi v teku let boljši in bolj razširjen časopis, nego sta oba obstoječa ljubljanska dnevnika.

V K.

I. L.

— „Slovenija“, „glasilo narodno-napredne stranke“, bo kmalu priromala na stališče „lista v pouk in zabavo preprostemu ljudstvu“, manjka ji edino še par sličic in zadaj par rebusov z nagradami po 2 K za rešitev. Za prvo statistiko so še gotovi gospodje imeli časa napisati par zmedenih člankov, sedaj pa je že moral poseči vmes arhivar ljubljanskega magistrata, da napolni par strani s svojim gradivom, pa ne iz ljubljanskega mestnega arhiva, temveč s svojega potovanja „med slovenskimi jadranskimi ribiči“, ki se gotovo zelo zanimajo za „glasilo narodno-napredne stranke“. Sicer pa je popolnoma prav, da neoficijelno glasilo ljubljanskega magistrata uživa tako duševno podporo gospoda mestnega arhivarja, saj bomo sčasoma morebiti izvedeli potemtakem celo še kaj novega iz mestnega arhiva samega, če ne bo že do tedaj „Slovenija“ sama dozorela za mestni arhiv.

— Liberalni zvezi slovenskih zadrug, ki je bila popolnoma nepotrebna, mora zares huda presti, kajti vse njeno dosedanje obetanje jej ni privabilo nič zadrug niti iz klerikalne „Zadružne Zveze“ v Ljubljani, niti iz celjske „Zadružne Zveze“ kakor smo se informirali. Po zadrugah kar mrgoli raznih dopisov, okrožnic itd., s katerimi mlo prosijo, naj se jih zadrug vendar usmilijo in knjim pristopijo, četudi jim ne morejo ničesar obljubiti, niti revizije, ker nimajo revizijske koncesije, niti denarne centrale, ker je nimajo, niti strokovnjaške pomoči. Sedaj so morali zvezarji brez zadrug poseči celo po sredstvih, ki jim pač ne delajo časti. Vedoma neresnico govoriti in pisati označujemo običajno z neko prav kratko besedo. V rokah imamo namreč zopet pismo, v katerem liberalna ljubljanska zveza vabi k pristopu zadrugo, ki je članica celjske zveze. V pismu trdi med raznimi drugimi neresnicami, čes, da se je osnovala nova zveza sporazumno s celjsko Zvezo in da se je med istima izvršil dogovor, da omeji celjska Zveza svoj delokrog na Štajersko ter prepusti delokrog na Kranjskem novi liberalni Zvezi. Informirali smo se in izvedeli, da niti eno niti drugo ni res, da se Zvezi nista nikdar dogovarjali o taki omejitvi in da ne obstoji med njima dosedaj nika k dogovor. Pričakujemo pa tudi od celjske Zveze, da svojih članic, ki jih je na Kranjskem ustanovila in katere je v splošno zadovoljnost ves čas uspešno združevala okrog sebe, kar kratkomalo med nič

tebi nič ne bode prepustila novim zvezarskim diletantom, ki jim ni za zdravo zadrugno organizacijo, in to temmanj, ker nikjer, zlasti pa po Dolenjskem nočejo nič vedeti o kakem liberalnem zadrugarstvu, katero hočejo uvesti na škodo dobri narodno-gospodarski stvari in v veselje mnogoštevilnim sovražnikom poštenega zadrugništva.

— Belokranjska železnica. V večrajšnji seji državnega zbora je predložila vlada načrt zagotovitvenega zakona o zgradbi normalnotirne železnice iz Novega mesta preko Metlike do deželne meje v smeri proti Karlovcu, s stransko progom od Metlike do Črnomlja. — S tem je torej storjen začetek za zgradbo nove železnice. Brezdvomno bo državni zbor sprejel ta zakonski načrt in s tem zagotovil zgraditev nove železnice, ako se bo izvršil oni predpogoj, katerega je omenil železniški minister v nagodbenem odseku, namreč — sprejetje pogodbe. — Pogodba med obema vladama določuje, da se mora delo pričeti leta 1908. in od Novega mesta do deželne meje ter od tamkaj do Karlovca izvršiti najdalj v oktobru 1910, dočim je termin za ostali del proge določen do konca decembra 1911. Železnica od Novega mesta do Metlike proti Karlovcu bo dolga približno 56 kilometrov, stranska proga od Metlike do Črnomlja pa približno 11 km. Za izpremembo obrata je določena postaja Metlika ter bodo vozili vlaki direktno iz Ljubljane, preko Novega mesta, Metlike v Črnomelj. V Metliki se bo za nadaljno vožnjo treba prenesti v hrvaški vlak. Stroški za to progo so proračunani na 18,400,000 K.

— „Domoljub“ — kmetijski list? „Domoljub“ vedno piše, da je kmetijski list. Ko mu je pa pretečeni mesec neki njegov zvesti naročnik poročal, da bo v Dolu predaval ravnatelj c. kr. kmetijske družbe, „Domoljub“ dopisa ni priobčil, ampak ga je vrgel v koš. Ali je to list za kmeta, ki takih stvari, kar je kmetu v korist, ne poroča! Saj je vendar gosp. ravnatelj tako poučno in nepristransko govoril, da ga je bilo veselje poslušati, posebno ko je povdarjal, da naj se že kmet enkrat organizira in postavi na svoje noge, da naj se ne pusti voditi od ljudi, ki mu le ob volitvah vse obetajo, potem pa ne store nič, in da je kmet že toliko sposoben, da sam sebe lahko zastopa. To pa seveda „Domoljubu“ gotovo ni všeč, in zato je molčal ta — kmetijski list!

— Iz ljubljanske okolice. „Slovenec“ je prinesel 9. t. m. dopis iz Moravč, v katerem piše, v kako slabem stanju so naše ceste, da je blata do kolena in da skale švrle iz ceste. Dopisnik pravi, da se ni čuditi, ker imamo za cestnega načelnika nekega penzioniranega davkarja, ki nikdar ne pride cest pogledat. Popolna resnica je, odkar načeljuje v cestnem odboru omenjeni gospod, so se ceste zelo poslabšale, ker nima načelnik sposobnosti in tudi ne veselja za to. Naši cestarji hodijo večina po cestah pijani ali pa jih sploh ni, rajši posedajo po gostilnah. Le izjemoma je od Vira do Dola in skozi Beričevo cesta nekoliko boljša, ker skrbita zato cestna odbornika Majdič iz Vira in Šimen iz Dola. Na nekaj je pa „Slovenec“ pozabil oziroma dopisnik iz Moravč: domačega župana, ki je obenem tudi cestni odbornik. Seveda, njega, ki je njihov pristaš, se mora pustiti v miru, dasiravno se ne zmeni prav čisto nič za ceste. Ravno tako je z županom iz Dolskega, ki je tudi cestni odbornik. Ta se pa le tedaj kaj pobriga, kadar je kaj mastnega zaslužka pri cesti. Ali temu ni več tako, kajti kdor je odbornik, ne sme prevzeti nobenega takega dela. Seveda to gospoda župana zelo jezi. — Pred novim letom boho volitve v cestni odbor, in zato pozivljamo slavni deželni odbor, da naj ne imenuje takih ljudi v cestni odbor kot je sedanjí načelnik, ki je bil imenovan od deželne odbora.

— Iz Dola. Kaj čudne razmere vladajo pri okrajnem še bolj pa pri deželnem šolskem svetu. V Dolu je bila 12. decembra lanskega leta volitev v krajni šolski svet, proti kateri so vložili klerikalci priziv. Volitev je bila res razveljavljena, toda le zaradi njih samih, ker ni njih pristaš župan iz Dolskega vseh odbornikov povabil k volitvi. Druga volitev je bila 15. julija t. l. Vršila se je povsem pravilno, udeležile ste se je tudi občina D. M. v Polju in občina Dolsko v polnem številu, ali tudi tedaj so vložili ti možje priziv, ker neradi puste gospodarstvo neodvisnim možem. Do danes pa še ni ne duha ne sluha o rešitvi tega priziva. Gospodarstvo v krajnem šolskem svetu je zanemarjeno, proračuna ni, tako da ga tudi občinski odbor ne more narediti. Želeti je, da deželni šolski svet že enkrat reši ta zastareli priziv, da pride naš okrajni šolski svet do resnega dela.

— Društvo za pospeševanje obdelovanja ljubljanskega barja. Dosedanji za obdelovanje ljubljanskega barja velezaslužni društveni tajnik in voditelj društvenih poslov g. ravnatelj dr. E. Kramer je vsled bolezní odložil društvena opravila. Društveni odbor je v svoji seji dne 16. novembra t. l. vzel odstop gosp. dr. Kramerja z obžalovanjem na znanje ter mu soglasno izrekel zahvalo za njegovo požrtvovalno in uspešno delovanje v prid društvu in društvenih članov. V isti seji je poveril odbor vodstvo društvenih poslov asistentu kmetijsko-kemičnega preskuševališča gosp. inženirju Jakob Turku, ki daje odslej pojasnila v društvenih zadevah.

— Društvo slovenskih profesorjev. Letošnja glavna skupščina bo o božičnih praznikih. Na dnevnem redu bo med drugim: volitev predsednika, poročilo o šolskih knjigah, poročilo o „Državni zvezi“, resolucija o slovenskem srednjem šolstvu, odprava oziroma izprememba mature. Želeti je, da referira o posrednih točkah čim največ gospodov članov in da se prijavijo še drugi novi referati oziroma predlogi. — Natančneje bo dan in dnevni red določen pozneje.

— „Splošno slovensko žensko društvo“ priredi v nedeljo 24. t. m. ob 8. zvečer v „Mestnem domu“ javno predavanje. Predava sodni tajnik, g. Fr. Milčinski o „naši zanamarnjeni mladini in — krajnski oblastni mačehi“. Vstop prost.

— Pomiloščenje za vojaške begunce. Govori se, da cesar še tekom tega meseca pomilosti vse one osebe, ki so dezertirale od vojakov v tujino in se sedaj nočejo vrniti v domovino, ker se boje, da bi se proti njim ne postopalo kakor z vojaškim begunci. To pomiloščenje bo posebno na korist mnogim v Ameriki se nahajajočim Slovencem.

— Porotne obravnave v Ljubljani. Dne 25. t. m. Ivan Urh, dninar iz Dvorja zaradi zažiga in Gregor Troha, posestnika sin v Javorju, zaradi hudodelstva uboja. Dne 26. t. m. Blaž Šavs, posestnik na Bašeljnu, zaradi hudodelstva uboja in Jožefa Knaus, babica in nadsprevednikova žena zaradi hudodelstva goljufije. Dne 27. t. m. Janez Podbevšek, bivši pismonoša, zaradi hudodelstva zlorabe uradne oblasti in Janez Dolenc, hlapec v Pridobnem, zaradi hudodelstva tatvine. Dne 28. t. m. Janez Jerman, delavec na Javorniku, zaradi hudodelstva uboja. Dne 29. t. m. Jakob Černe, tovarniški delavec v Dobrunjah, zaradi hudodelstva uboja in Janez Weithauser, konjaški pomočnik ter Jakob Jeraj, delavec v Smedniku, zaradi hudodelstva uboja. Dne 30. t. m. Ignacij Tomić, bivši pismonoša na Jesenicah, zaradi zlorabe uradne oblasti. — Mogoče, da pride še nekaj drugih slučajev na vrsto.

— Računske listke družbe sv. Cirila in Metoda so naročili sledeči: Anton Pogačnik, Podnart; Jakob Zalaznik, Ljubljana; J. Traun, Glince; gostilna pri Čončku, Ljubljana; restavracija „Pri lipi“, Ljubljana; „Narodni dom“, Ljubljana; Anton Gačnik, Rudolfovo; Alojzija Sever, Kostanjevica; Alojzij Pogačnik, gostilna „pri Štefanu“, Ljubljana; gostilna Blaž Mevželj, Mokroug; restavracija „Zupanova“, Ljubljana; Katinka Breznik restavracija „pri Roži“ Ljubljana; restavracija Kovač, Hudajužna, Goriško; restavracija Tratnik, Ljubljana.

— Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal gostilničar in posestnik g. Alojzij Pogačnik pri omizju slovenskih rodoljubov v gostilni „pri Štefanu“ nabranih 7 K s sledečim motivom:

„Ce mati tvoja je Slovenka,
Slovenec bodi tudi ti,
Govori le lepo slovenski,
Da se ti tujec ne smeji!“

— Družba sv. Cirila in Metoda opozarja rodoljube, da se družbeni koledar še vedno razpošilja in bo v teku enega tedna razposlan. Če se je pomotoma kdo izpustil, prosimo prav vljudno, da se blagovoli po preteku tega časa pri družbi sv. Cirila in Metoda oglasiti, ustregli mu bomo prav radi. To pa radi tega objavimo, da se na isti naslov ne bi poslalo več eksemplarov.

— Z narodnim kolkom so sklenile kolekovati svoje dopise županstva Banjaloka in Krtina.

— Nesreča na Rakovniku. V četrtek popoldne se je podrl na Rakovniku več metrov širok betonski zid ter podsul štiri delavce. Težko poškodovana sta bila dva, Josip Pleško in Jakob Rode, katera so prepeljali z rešilnim vozom v deželno bolnišnico, dva pa sta bila lahko poškodovana. Stavbo vodi tvrdka A s t v Gradu.

— Vinski pridelek na Kranjskem. Letošnje leto se je pridelalo na Kranjskem, kakor je razvidno iz statističnih podatkov, 280.071 hektolitrov vina, kar odgovarja denarni vrednosti nad 10 milijonov kron. Vinski predelek se razdeli tako po posameznih okrajnih glavarstvih: postojusko 35.185 hl, kočevsko 216 hl, črnomeljsko 118.178 hl, novomeško 49.905 hl, krško 66.735 hl in litijsko 8852 hl.

— Poskušen samomor. V Dragi na Kočevskem si je prerezal vrat tamošnji občinski tajnik. Zjutraj, dne 19. t. m. ga je našla njegova žena za ondotnim pokopališčem. Posrečilo se je ga še rešiti. Usmrtiti se je hotel, ker so mu nenadoma odpovedali službo in je bil tako v največjem uboštvu vržen na cesto. Prvo pomoč mu je podal domači orožniški stražmojster, dokler ni prišel sdpravnik iz Čabra.

— Električna razsvetljava na Bledu. Gosp. Jakob Žumer namerava v Vintgarju v bližini svoje restavracije zgraditi veliko električno napravo, iz katere bi zalagal tudi celo občino Bled z električno silo za razsvetljavo. Občina Bled se že pogaja z g. Žumrom.

— Dijaska stavka na mariborskem učiteljsku je dosegla, da se je odzvel vadniškemu učitelju G a b r i e l u M a j c n u pouk v nemščini in geografiji v 3. in 4. let-

niku. Za nemščino sta se določila dva gimnazijska profesorja, Fink in Mörtel, za geografijo pa Hoffer. Sloveščino poučuje še Majcen. K temu piše „Marburger Ztg.“, da se mora tudi za ta predmet namestiti sposobno moč. „Nemci ne bodo pustili Slovencev na cedilu, na to se smejo zanesti.“ Malo čudno se nam zdi to prijateljstvo in obetanje pomoči, posebno, ker vidimo, da so se na Majcenovo mesto poklicali nemški profesorji, sicer samo začasno, ali kakor je videti, bo tudi pri tem ostalo, da pride za ta dva predmeta nemški profesor, dočim se bo sloveščina kot „manj vreden“ predmet oddajala iz rok v roke. Naj bi torej merodajni činitelji pravočasno poskrbeli, da se ne uresniči ta naša precej upravičena slutnja. Boj se Nemače ravno zato, ker ti nosi darove!

— **Umrl** je v Gradcu Gvidon baron K u b e c k, bivši namestnik štajerski. Imenovan je bil na to mesto l. 1870. ter je izpolnjeval celih 25 let. Umrl je bil pristaš nemške liberalne stranke.

— **Legar v Celju in okolici.** V celjski okolici, posebno v Hudinji, zadnje čase razsaja legar. Zanesli so ga tudi že v mesto, ali vzlic temu se zdravstvena oblast nič ne zmeni za kake varstvene naredbe. Šole so še vedno odprte in iz hiš, v katerih se nahajajo na legarju oboleli, prihajajo ljudje nemoteni v mesto in okolico.

— **Nemštvo v Gradcu.** „Volilni odbor nemških svobodomiselnih strank“ v Gradcu je sklenil, da letos za občinske volitve v 3. razredu ne postavi kandidatov. Nemški listi so zaradi tega sklepa silno nesrečni. Vsekakor je značilno za graško nemštvo, da brez boja prepusti 3. razred socialnim demokratom, ki so zmagali proti krščanskim socialcem z okoli 1300 glasovi napram 500.

— **Slovenski napredni dijaki na Dunaju** so priredili v tork protestni shod v zadevi slovenskega srednjega šolstva in dogodkov na vseh učiliščih v Gradcu in na Dunaju. Shoda so se udeležili poslanci Hribar, Štrekelj in Roblek. Sprejela se je resolucija proti delitvi I. drž. gimnazije v Ljubljani in za poslovenjenje vseh gimnazij na Kranjskem ter za oživotvorenje slov. srednjih šol na Štajerskem, Koroškem in Primorskem. Poslanci „Zveze južnih Slovanov“ so obljubili, zadevo spraviti potom nujnih predlogov v parlament.

— **Židovsko delo.** V Pečah na Koroškem je prodala letošnje poletje neka posestnica svoje posestvo dvema ogrskima židoma, nekemu Samuelu Brihta in Jakobu Rot za 50.400 K. Žida sta nato prodala domačim posestnikom to zemljišče in sicer en del za 51.000 K, drugi za 19.500 K, tretji pa za 2.500 K ter sta tako v kratkem času imela dobička nad 20.000 K. To je res „imenitno“ delo, dočim domačini niti ne pomislijo, da bi bili sami lahko spravili ta dobiček v svoj žep, ako bi bili sami kupili takoj od prve posestnice. Pač se vedno bolj in bolj kaže potreba slovenske agrarne banke, ki bi v takih slučajih posredovala, da ne preide slovenski svet v roke tujcem, ki na tak način odnašajo dobiček iz naših krajev, dočim bi si sicer domače prebivalstvo lahko z njim izboljšalo svoje gospodarsko stanje.

— **Narodna šola v Št. Rupertu pri Velikovu** izkazuje v novem šolskem letu napredek glede na število šolskih otrok, dasiravno je velikovsko nemško učiteljstvo z vzemi mogočimi sredstvi lovilo otroke za nemške šole v Velikovu. Mestni učitelj Slovenec (?) Košir je popisoval šoloobvezne otroke v okolici, z njim pa je hodil ravnatelj meščanske šole in neki trgovec, ker so mislili, da bodo tako nalovili več otrok. Ali vzlic temu se je število v Narodni šoli pomnožilo, kar je gotovo zasluga neumornega vodje Narodne šole g. župnika Treiberja. Na novo je vstopilo 50 otrok. Skupaj je na zavodu 214 otrok, 67 dečkov in 147 deklic. V internatu je 16 šolskih in 10 kuhinjskih gojenk. „Narodna šola“ v Št. Rupertu se torej prav lepo razvija in donša, kakor splošno priznana, najboljše sadove, naj bi torej koroški Slovenci ne poslušali tistih, ki sedaj hujskajo proti Družbi sv. Cirila in Metoda, katera vzdružuje to šolo temveč jo podpirali po svojih najboljših močeh.

— **Politično društvo „Edinost“ v Trstu** ima jutri, v nedeljo, ob 10. uri dopoldne svoj letni občni zbor v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Trstu.

— **Občinske volitve v Pulju.** Odbor „Gospodarske stranke“ je bil prvotno sklenil, da ne izroči javnosti svojega protesta predloženega c. kr. namestništvu v Trstu proti zadnjim občinskim volitvam, na katerih je po hudih bojih z uprav obupnimi sredstvi izvojevala zmago italijansko-liberalno-socialistična koalicija. Ker pa italijanska kamora dalje razburja duhove z lažnjivimi trditvami in ker v svojem protiprotestu na najnesramnejši način vzvrača dejstva, je odbor „Gospodarske stranke“ spremenil svoj prvotni sklep in hoče v polnem obsegu izročiti javnosti svoj predložen protest. A to ne — kakor zatrja — z namenom, da bi sebe opravičeval, ampak, da informuje javnost, ki naj bi videla, kake gorostasnosti so se godile na teh volitvah in kaka krivica se je godila „Gospodarski stranki“. Odbor ne dvomi, da mu odločitev namestništva prinese — pravico.

* **Posebne vrste bojkot** je nastal na Poljskem v Nemčiji. Poljaki, ki so v službi pruske države, ne dobijo več poljske žene. Poljska dekleta in gospodične smatrajo

za izdajstvo na narodnih stremljenjih, poročiti se z rojakom, ki je pruski državni uradnik. „Izveti so uradniki in učitelji“ se glasi večkrat opazka na ženitnih ponudbah v poljskih listih.

* **Dohodki državnih železnic** so znašali za mesec oktober 39.049.900 K, kar znači 1.954.268 K več kakor lani isti mesec. Od novega leta sem so imele državne železnice 357.648.700 K dohodkov ki so za 24.973.023 K večji kakor pa lani.

* **Novo ljudstvo pritlikovcev.** Dr. B. Gordon, ravnatelj arheološkega oddelka pennsylvanskega vseučilišča, se je ravnokar vrnil iz svojega potovanja po Alaski, kjer se je mudil v dosedaj večinoma nepoznatih divjih pokrajinah. Na svojem potovanju je našel dosedaj nepoznano ljudstvo pritlikovcev, o katerem še ne poroča niti eden etnolog. — Dr. Gordon imenuje to novo ljudstvo Kuskawagamate. Seboj je prinesel zbirko obleke, orožja in orodja, kakršno je pri imenovanem narodu v običaju. Ljudstvo pritlikovcev prebiva 800 milj daleč od ustja reke Kuskokwin in je le maloštevilno. Po zadržanju profesorja spadajo novi pritlikovci k rodovom atabaškega plemena, vendar so jih pa najbrže že v davnih časih Eskimovci podjarmili in jih pregnali v notranje kraje Alaske. Pritlikovci se ne oblačijo v kožo, kakor Eskimovci, temveč v obleke, izdelane iz perja velikih ptic.

* **Poljaki na Pruskem.** Pred sodiščem v Gnejznu so stali pred kratkim kmečki sin Budaš, litograf Fiedler in trgovec Basinski, kot obtoženci, češ, da so ščuvali zoper pruske vladne naredbe. Državni pravdnik je namreč tožil le-te Poljake, ker so izdali pošne dopisnice s sličico, ki je predstavljale moleče poljske šolarje pod križem na pokopališču v Miloslavju. Dopisnice so imele napis: Miloslav, molitev otrok za vztrajnost. Sodišče je vse tri Poljake obsodilo na 100 mark globe.

* **Volitve na Slovaškem.** Na Slovaškem se sedaj vršijo volitve v okrajne zastope. Kako se te volitve vršijo, pripoveduje neki dopisnik slovaških „Lud. Novin“ iz Hruština. Dopisnik piše: V Hruštinu ni volilo ljudstvo, ampak nasilje in goljufija. Da bi slovaško ljudstvo ne zmagalo, poslali so madžarski uradi na volišče orožnikov in 2 obmejna stražnika pod poveljstvom nekega pisarja Meška, ki je bil tudi predsednik volilne komisije. Ta pisar je imenoval svojevoljno štiri svoje zaupne mož. Volilci niso smeli ziniti niti besedice. Ko je kaplan Tomanek zoper to nepostavno ravnanje protestiral, imel je na povelje predsednika Meška takoj orožniško bodalo na prsih. Izmed Slovakov noben ni smel biti v volilni sobi. Ko je kaplan Tomanek tudi zoper to protestiral, so ga orožniki prijeli in zaprli v hlev, kjer je bil zatvorjen od 9. ure zjutraj do 5. ure popoldne. Urne sploh pri ti volitvi ni bilo; volilni listki so bili razmetani po mizi in predsednik volitve Mešek si je vsak listek natančno pregledal. Slovaški volilci so se jokali, škripali z zobmi, stiskali pesti od jeze, ali orožniki so imeli povelje pri najmanjšem nemiru streljati. 180 volilcev je volilo slovaškega kandidata, kar morejo vsi s prisego potrditi, in vendar je volilna komisija našla za slovaškega kandidata samo 88 glasov, za madžarskega pa 129 glasov, dočim v Hruštinu nimajo vsi madžaroni z židovi vred niti 15 glasov.

* **Več bojnih ladij.** Skoraj pol leta je trajala „mirovna“ konferenca v Haagu. In kakšne so posledice? Nemčija je sklenila, nove ladje, ki bi morale biti gotove v 25 letih, zgotoviti že v dvajsetih; na Angleškem je pa tajnik admiralstva Robertson naznanil londonski trgovski zbornici, da se bo nemudoma začelo izdelovati nove bojne ladje, ker so se izjalovili upi glede mirovne konference.

* **Oboroževanje naše armade.** Namesto revolverjev uvedejo v armadi in v obeh deželnih brambah repetirne samokrese. V proračunu ministrstva za deželno brambo je za to 80.000 kron. — Tudi naša mornarica dobi več novih vojnihi ladij, V tržaškem Stabilimento tehnico hitro grade novi 14.600-tonski vojni ladiji I. in II. Vojna ladija I. je že malone dovršena, tudi pri vojni ladiji II. so dela napredovala. Kakor hitro izpuste v morje vojno ladijo I., prično graditi vojno ladijo III. V Pulju so malone že dovršene priprave, da izpuste v morje novo hitro križarico nove vrste v naši mornarici, ki je izdelana iz popolnoma novega materiala. V Reki grade zdaj 20 torpednih čolnov in šest torpedovk, ki morajo biti dovršene do jeseni l. 1908. Pri Kruppu v Kielu je pa naročila naša mornarica tri podmorske čolne, ki se morajo pričeti graditi takoj.

* **Grozovit čin.** Pred kratkim se je vrnil v Krakovo rokodelcec Peter Kallina iz Amerike. Tu se je seznanil z rokodelcem Boguckijem ter se zagledal v njegovo 18letno hčer. Toda ta ga ni hotela uslišati, zato jo je pred par dnevi Kallina napadel na ulici in streljal na njo. Ranil jo je lahko. Od tedaj pa je Kallina izginil in vsak je mislil, da jo je v Ameriko popihal. Toda v ponedeljek se je nenadoma prihal v stanovanju Boguckijevem in je oddal več strelcev na njegovo hčer, ki so bili pa to pot seveda smrtonosni. Nato ju ustrelil še njeno mater, ki ji je hotela pomagati, skočil na dvorišče, kjer se je tudi sam sebi zadal smrt s kroglo.

* **Kje se je pričela ruska revolucija?** „Varšavski Dnevnik“ piše, da so prvi pričeli revolucionarno gibanje

revolucionarji v Privislinskem in Pribaltičkem kraju. Vse rusko gibanje za osvobodjenje je šlo od zapada proti vzhodu. V baltičski pokrajini so tudi najprej pričeli s plenjenjem blagajnic, z atentati, napadi na vlake in denarne zavode, ki jih izvršujejo sedaj revolucionarji. V Privislinu je bila orošana prva banka, in na postaji „Rogov“ je bil izvršen prvi atentat na vlak. V baltičskih pokrajinah je treba iskati tudi začetek razdejevanja vladnih uradov in sežiganja spisov in važnih dokumentov. Z baltičske obali se je širilo revolucionarno gibanje na vzhod, v čisto ruske gubernije vse do Črnega morja. V Privislinu so bili tudi prvi poizkusi za reševanje kaznjencev iz ječ. Prvi delavski štrajk je bil v mestu Varšava in štrajkali so kočijaži. Vse te vrste revolucionarnega gibanja so doživela do danes skoro vsa ruska mesta.

* **Smrtna obsodba z elektriko.** V državi New Jersey imajo za mesec december pripravljene že štiri smrtne obsodbe, ki jih bodo izvršili z elektriko. Smrtne celice, v kateri se bodo obsodbe vršile, še ni dodelana.

* **Junaštvo.** V ameriški državi Mehiko se je dogodil sledeči slučaj na železnici. Na postaji mesta Naksari se je vnel tovorni vlak, ognja v trenutku ni bilo mogoče pogasiti, a dva vagona sta bila polna dinamita. Ako bi se razletel ta na kolodvoru, razdeljal bi tudi velik del mesta. Strojvodja je videl velikansko nesrečo, zato je rekel vsem, naj se hitro odstranijo, sam pa je v najhujšem diru peljal goreči vlak ven iz mesta. V par minutah se je zaslialo votlo gromenje, streslo se je vse, vnel se je dinamit in od vlaka in strojvodje niso našli ničesar. Mož je žrtvoval svoje življenje, da je rešil mesto. Hvaležni meščanje mu postavijo lep spomenik.

Gospodarstvo.

Tržno poročilo.

Denarni promet.

Dunajska borza. Vsled neugodnejših poročil iz Newyorka, povišanja londonskega privatnega diskonta in tudi manj ugodna poročila iz Berolina so bila povod, da je bila tendenca slabejša, a vendar so trpele na znižanju kurza občutnejše le alpinske montanske akcije in delnice zemljiške banke. Trdne so ostale edinole akcije državnih železnic. Delnice zemljiške banke so padle za 5 K, ogrske komercijalne banke za 16 K.

Promet s pridelki.

Žitne cene, posebno pri pšenici, rži in ovsu so začetkom zadnjega tedna zopet nekoliko poskočile, zadnje dni pa so ostale na isti višini. Trg je jako slab, brez zanimanja. Edino po ječmenu je bilo več povpraševanja. Mnogo tudi vpliva na mlačnost trga veliko pomanjkanje železniških vozov, ker se blago ne more transportirati.

Cene za vsakih 50 kg so notirale ab Dunaj:

Pšenica, tiška nova, 77 do 80 kg K 13-05 do K 13-55; slovaška nova 77 do 81 kg K 12-50 do K 13—; nižeavstrijska in moravska, nova K 12-25 do K 12-54.

Rž, slovaška nova 72 do 75 kg K 12-15 do K 12-35; peštanska nova 72 do 75 kg K 12-15 do K 12-30; avstrijska 72 do 75 kg K 12-05 do K 12-40; ogrska 72 do 74 kg K 12-05 do K 12-30.

Ječmen moravski K 10— do K 10-60, slovašk K 8-25 do K 9-90.

Koruza, ogrska K 8-10 do K 8-25.

Oves, ogrski srednje vrste K 8-50 do K 8-75; prve vrste K 8-75 do K 9-05.

Špirit kontingentira prompt ab Dunaj K 61-80 D, K 62-70 Bl. Cena nekoliko poskočila.

Repno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 98— D, K 99—. Cena poskočila.

Laneno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 72— do K 72-50. Cena nekoliko padla.

Petrolej vsakih 100 kg: kavkaško rafinirano brez soda, prompt ab Trst, transit K 11-50 do K 12— B.

Meso. Cene za kilogram so sledeče:

goveje meso	prednje	K 0-84	do	K 1-66
„	zadnje	„ 0-76	„	„ 1-80
telečje	„	„ 0-80	„	„ 1-66
svinjsko	ogrsko	„ 0-92	„	„ 1-56
ovčje	„	„ 0-80	„	„ 1-08

Mast za vsakih 50 kg: domača, svinjska, s sodom prompt K 74— D, K 74-50 B ab Dunaj.

Loj, prompt K 41-50 D, K 42— B ab Dunaj.

Slanina, bela brez zaboja prompt K 61— D, K 61-50 B ab Dunaj. Cena padla za K 2-50.

Sladkor, v kockah za 100 kg; brutto K 73— D K 74— B, kristalni sladkor prompt K 65— D, K 65-50 B ab Dunaj. Sladkorni trg je zelo miren. Cene vedno enake.

Kava, za vsakih 50 kg: Santos Good Average K 49— D; K 50— B; Santos Perl Good K 53— D; B. 54— K prompt od Trsta. Tendenca mirna.

Denarna kriza. Poročila iz Amerike o posledicah denarne krize so grozila. Nešteto velikih tovarn, delniških družb, cvetočih trgovskih podjetij je šlo v zrak. Ljudje,

ki so imeli svoje prihranke v bankah, delnicah in drugačnih papirjih, so čez noč siromaki. Samomori sledijo drug za drugim vsak dan. Tudi slavni Underwood, učenjak in izumitelj, se je ustrelil, ker je izgubil vse premoženje.

V ponedeljek pa je prinesel kabel v Evropo pomirljivo vest, vsled katere angleška banka še ni povišala obrestne mere na 8%. Vlada je namreč sklenila, izdati za 150 milijonov dolarjev (744 milijonov kron) državnih bondov. En del jih je že prevzela francoska državna banka. — Zasebni milijonarji in milijardarji so s tem sklepom pomirjeni, zaupanje je bolj utrjeno — in zdaj utegnejo odpreti svoje zaklade ter jih dati na razpolago javnosti, ki uživa njihovo zaupanje.

Predsednik Roosevelt se je še posebe obrnil do bogatašev ter jih zagotovil, da bo vlada varovala njihove koristi.

Toda še dolgo časa poteče, preden nastopijo bolj normalni odnosi. Amerikanci posegajo v evropske blagajne in ponujajo za denar tudi po 10% in še več, da ga le dobijo. — Ker pa se morajo evropske banke kolikor mogoče upirati odtoku denarja v Ameriko, bo obrestna mera še precej dolgo časa nerazmerno visoka, cirkulacija omejena, krediti skrčeni.

„Soča“ je dobila od znanega ameriškega Slovenca Franka Sakserja sledeče poročilo o finančni krizi v Ameriki, katero tudi mi priobčujemo želeč, da bi se naši ljudje, ki se nameravajo izseliti v Ameriko, ravnali po tem:

Finančna kriza je pri nas v Zjedinjenih državah postala zelo občutna. Gotovega denarja ni nikjer dobiti. Ljudje, kateri imajo hranjene denarje v dobrih narodnih bankah, ne dobe novcev, razen malih vsot, kar pa je nad 100 dolarjev, morajo odpovedati na 60 dni. Trgovske banke plačujejo le s čeki. Po Wall Street ponujajo ta teden za 1000 dolarjev 1020 dolarjev v dobrih čeki. Kdor ima denar, ga tišči in ne izda več nego kar najhujše potrebuje. Največje banke in trustne družbe tišče denar in ga še iščejo; zvezno vlado prosijo, da bi jim tiskala papirnati denar, v koliko bodo te prošnje uslišane, se še ve. Newyorskí Clearing House bo izdajal certifikate namesto gotovega denarja; temu sledi Clearing House v Chicagi in drugod.

Vsled pomanjkanja gotovega denarja so pa prisiljena velika podjetja zapreti svoje tovarne, kakor Westinghouse pri Pittsburgu, Pa; v državi Montani baje postava nad 10.000 delavcev; enako hudo je na zapadu, a to le vsled pomanjkanja gotovega denarja. Tovarnarji ne morejo delavcev plačevati v gotovini, s čeki jim ni nič pomagano, ker ga redko kdo ali nihče ne menja. Železnice so iz ravno tega vzroka odslobile na tisoče delavcev in vsi parniki, ki vozijo v Evropo, so prenapolnjeni, ljudje beže domu.

Komur jo blagor naših rojakov pri srečju, naj nikogar ne vabi sedaj v Zjedinjene države. Častito duhovščino, učitelje in slovensko časopisje prosim, da opozore naš dobri narod na težave pri nas in naj mu prigovarjajo, da se ne izseli to zimo v Zjedinjene države, ker ne obeta ne dela ne jela.

Ker mi je vedno pri srečju naš dobri narod in poznam razmere predobro, zato apelujem na slovensko inteligenco, da sviri pred izseljevanjem v Zjedinjene države, dokler se razmere ne izboljšajo.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo Dobo“! — Zahtevajte list po vseh gostilnah in kavarnah!

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda!

Etika in politika.

Predaval v „Akademiji“ dne 24. februarja 1907 g. vseučil. docent g. Albert Bazala iz Zagreba.
Ponatisk iz „Nove Dobe“.
Brošura po 30 vin se dobiva v knjigotržnici g. Lav. Schwentnerja v Ljubljani.

Sukno in modno gosposko blago, damsko fino blago in loden najceneje dobavlja

A. Skorkovsky v Humpolcu (Češko).
Tovarniška zaloga v Pragi
II., Jungmanov trg (nasproti spomenika).
Uzorec brezplačno.

Ustanovljeno 1842. Telefon števil. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža. Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna: Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela „Union“.
Delavnica: Igriške ulice 6 Ljubljana.

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4

prilporeča slavnim županstvom ter vsem e. kr. in drugim javnim uradom svojo

popolno zalogo uradnih tiskovin,

slavnim hranilnicam in posojilnicam se prilporeča tudi v izvrševanje hranilnih knjižic; slavnim narodnim in drugim društvom v izvrševanje vabil, pravil, plakatov, diplom, ki jih izvršuje v navadnem ali v večbarvnem tisku najokusneje.

Postrežba točna in solidna.

Cene zmerne.

Poštena in solidna postrežba!

FR. STUPICA

trgovina z železnino in poljedelskimi stroji

Marije Terezije cesta št. 1 poleg „Figabirta“ Ljubljana Valvazorjev trg št. 6 poleg Križev. cerkve.

Največja zaloga slamoreznic, mlatilnic, gepelnov, čistilnic, trijerjev, preš za grozdje in sadje, plugov in bran, pump in cevi za vodo, vino in gnojnico. — Ravnotam se dobijo vedno po najnižjih cenah, železni nagrobni križi, štedilniki, peči, kuhinjska oprava, vse orodje za kovače, ključavnice, kleparje, mizarje in tesarje, portland in roman cement, traverze in železniške šine. Za kmetovalce posebne važnosti so ročno-povlečne grablje, s katerimi naredi jedna oseba v istem času toliko, kakor z navadnimi grabljami šest oseb, dalje plugi patent „Sack“. Posnemalniki za mleko in vsa druga oprava za mlekarne.

Poštena in solidna postrežba!

GRIČAR & MEJAČ

v Ljubljani, Prešernove ulice števil. 9.

Največja zaloga zgotovljenih oblek za gospe, dečke in deklice. Ceniki zastoj in poštne prosto.

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

Prične izdelovati pomladi 1908 zidarsko, zarezno in vso drugovrstno opeko v vsaki množini.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!